

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และองค์ประกอบของประชากร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดโดยตรงทำให้เกิดความแตกต่างในระดับภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีในแต่ละสังคม การนำเสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 6 ส่วน คือ (1) ลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา (2) ผลการประมาณการฟังก์ชันของรายได้ (3) ผลการประมาณการภาวะเจริญพันธุ์ (4) ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี ในภาพรวม (5) ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย และ (6) ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย และกลุ่มอายุ

ลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาค้างนี้ได้ใช้ข้อมูล 2 ชุดในการศึกษา กล่าวคือ ข้อมูลจากสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2533 และข้อมูลสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2533 สามารถสรุปลักษณะทั่วไปของข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) ลักษณะทั่วไปของข้อมูลสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2533 และ (2) ลักษณะทั่วไปของข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2533 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ

1. ลักษณะทั่วไปของข้อมูลสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ.2533

จากลักษณะการเลือกตัวอย่างให้คล้ายคลึงกับข้อมูลจากสำมะโนประชากรและเคหะซึ่งมุ่งศึกษาสตรีอายุระหว่าง 15-49 ปี ที่สมรสแล้วและกำลังอยู่กับสามี มีจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 3,423 ราย เนื่องจากผู้ศึกษาต้องการจะประมาณการรายได้เฉลี่ยของสตรีตามกลุ่มอายุ ลักษณะทั่วไปของข้อมูลมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1) อายุของสตรี จากตารางที่ 4.1 สตรีส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 35-49 ปี ร้อยละ 45.0 รองลงมาอยู่ในกลุ่มอายุ 25-34 ปี ร้อยละ 42.0 และ กลุ่ม 15-24 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนตัวอย่างน้อยที่สุด ร้อยละ 13.0

2) รายได้เฉลี่ยของสตรีตามอายุ จากตารางที่ 4.2 จะเห็นว่ารายได้จะเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น

3) อาชีพของสตรี สตรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและงานบริการ ถึงร้อยละ 31.7 ซึ่งสูงกว่าอาชีพอื่นอย่างเห็นได้ชัด อาชีพรองลงมา ได้แก่ อาชีพที่ใช้วิชาชีพ งานบริหาร เสมียน พนักงาน เท่ากับ ร้อยละ 20.5 สำหรับอาชีพการเกษตร งานในกระบวนการผลิต และ แรงงาน เท่ากับ ร้อยละ 18.1 ส่วนสตรีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพใดเลย มีสูงถึง ร้อยละ 29.7 ดังปรากฏในตารางที่ 4.3

4) สถานภาพการทำงานของสตรี สตรีส่วนใหญ่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 47.3 รองลงมา คือ นายจ้าง หรือผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง และ ลูกจ้างรัฐบาลและสถานภาพการทำงานอื่น ร้อยละ 36.3 และ 16.4 ตามลำดับ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.1
ร้อยละของสตรีที่สมรส จำแนกตามอายุสตรี

อายุสตรี (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
15-24	446	13.0
25-34	1,436	42.0
35-49	1,541	45.0
รวม	3,423	100.0

ที่มา: ข้อมูลสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2533

ตารางที่ 4.2
ตารางแสดงรายได้เฉลี่ยของสตรีตามอายุ

อายุสตรี (ปี)	รายได้เฉลี่ย (บาท)
15	266
16	804
17	1002
18	939
19	804
20	944
21	1132
22	1590
23	1466
24	1810
25	1806
26	1460
27	2120
28	2530
29	2321
30	2447
31	2438
32	3430
33	2767
34	2645
35	2690
36	3191
37	3255
38	2719
39	3389
40	2855
41	3198
42	3311
43	3407
44	2485
45	2790
46	4080
47	2442
48	2927
49	2099

ที่มา: ข้อมูลสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2533

ตารางที่ 4.3
ร้อยละของสตรีที่สมรส จำแนกตามอาชีพของสตรี

อาชีพของสตรี	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาชีพ งานบริหาร เสมียนพนักงาน	701	20.5
2. ผู้ปฏิบัติงานด้านค้าขาย หรืองานบริการ ต่างๆ	1,086	31.7
3. ผู้ปฏิบัติงานด้านเกษตรกรรม งานใน กระบวนการผลิต และแรงงาน	620	18.1
4. ผู้ไม่ได้ประกอบอาชีพ	1,016	29.7
รวม	3,423	100.0

ที่มา: ข้อมูลสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2533

ตารางที่ 4.4

ร้อยละของสตรีที่สมรส จำแนกตามสถานภาพการทำงานของสตรี

สถานภาพการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. นายจ้าง หรือ ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดย ไม่มีลูกจ้าง	1,244	36.3
2. ลูกจ้างเอกชน	1,619	47.3
3. ลูกจ้างรัฐบาลและสถานภาพอื่น	560	16.4
รวม	3,423	100.0

ที่มา: ข้อมูลสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2533

2. ลักษณะทั่วไปของข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2533

จากลักษณะการเลือกตัวอย่างที่ตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะศึกษาเฉพาะสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 15-49 ปี ที่สมรสแล้วและปัจจุบันอยู่กับสามี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 21,476 ราย ประกอบด้วย สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล 12,420 ราย (ร้อยละ 57.8) และนอกเขตเทศบาล 9,056 ราย (ร้อยละ 42.2) ส่วนลักษณะทั่วไปของข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1) อายุของสตรี ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งศึกษาอายุของสตรีออกเป็น 3 กลุ่มอายุ คือ อายุระหว่าง 15-24 ปี, 25-34 ปี และ 35-49 ปี ส่วนใหญ่ในเขตเทศบาล มีอายุอยู่ระหว่าง 35-49 ปี ร้อยละ 44.8 รองลงมา คือ อายุ 25-34 ปี ร้อยละ 43.0 และกลุ่มอายุ

15-24 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 12.1 นอกเขตเทศบาล ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 25-34 ปี ร้อยละ 44.5 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 35-49 ปี และ 15-24 ปี เท่ากับ ร้อยละ 42.1 และ ร้อยละ 13.4 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.5

2) จำนวนปีการศึกษาของสตรี จากข้อมูลเดิมที่ได้เป็นระดับการศึกษาของสตรี เพื่อลดจำนวนตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ผู้ศึกษาจึงปรับเป็นจำนวนปีการศึกษา ซึ่งแสดงไว้ตามตารางที่ 4.6¹

3) ศาสนา สตรีทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คือ ในเขตเทศบาล ร้อยละ 96.2 และนอกเขตเทศบาล ร้อยละ 94.5 ซึ่งมีจำนวนมากกว่าศาสนาอื่นๆ รองลงมา คือ ศาสนาอิสลามและศาสนาอื่นๆ คือในเขตเทศบาลเท่ากับร้อยละ 3.1 และ 0.6 ตามลำดับ และนอกเขตเทศบาลเท่ากับร้อยละ 5.0 และ 0.5 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.7

---

¹ Isra Sarntisart, *Educational Expensons and Labour Earnings Inequality in Thailand: 1988 and 1992*, (October 1996) , pp.40-41. (Mimeographed)

ตารางที่ 4.5
ร้อยละของสตรีที่สมรส จำแนกตามอายุของสตรี และ เขตที่อยู่อาศัย

อายุของสตรี	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
15-24	1,505	12.1	1,216	13.4
25-34	5,346	43.0	4,030	44.5
35-49	5,569	44.8	3,810	42.1
รวม	12,420	100.0	9,056	100.0

ที่มา: ข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2533

ตารางที่ 4.6

ตารางแสดงการประมาณจำนวนปีการศึกษาของสตรี

ระดับการศึกษา	จำนวนปีการศึกษา (ปี)
ไม่เคยศึกษา	0
อนุบาล	1
ประถมศึกษา ปีที่ 1	2
ประถมศึกษา ปีที่ 2	3
ประถมศึกษา ปีที่ 3	4
ประถมศึกษา ปีที่ 4	5
ประถมศึกษา ปีที่ 5	6
ประถมศึกษา ปีที่ 6	7
ประถมศึกษา ปีที่ 7	8
ระดับประถมศึกษา เทียบชั้นไม่ได้	-
มัธยมศึกษา ปีที่ 1 (เทียบเท่า)	8
มัธยมศึกษา ปีที่ 1	8
มัธยมศึกษา ปีที่ 2	9
มัธยมศึกษา ปีที่ 3	10
มัธยมศึกษา ปีที่ 4	11
มัธยมศึกษา ปีที่ 5	12
มัธยมศึกษา ปีที่ 6	13
ระดับมัธยมศึกษา เทียบชั้นไม่ได้	-
มหาวิทยาลัย ปีที่ 1	14
มหาวิทยาลัย ปีที่ 2	15
มหาวิทยาลัย ปีที่ 3	16
มหาวิทยาลัย ปีที่ 4	17
มหาวิทยาลัย ปีที่ 5	18
มหาวิทยาลัย ปีที่ 6	19
ปริญญาตรี	17
สูงกว่าปริญญาตรี	19
มหาวิทยาลัยไม่ระบุชั้นปี	15
อาชีวศึกษาระยะสั้น	13
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	15
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง	15
ฝึกหัดครู	13
อาชีวศึกษา	14
ระดับการศึกษาอื่นๆ	-
ไม่ทราบระดับการศึกษา	0

ตารางที่ 4.7
ร้อยละของสตรีสมรส จำแนกตามศาสนาและเขตที่อยู่อาศัย

ศาสนา	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนาพุทธ	11,952	96.2	8,557	94.5
ศาสนาอิสลาม	391	3.1	453	5.0
ศาสนาอื่นๆ	77	0.6	46	0.5
รวม	12,420	100.0	9,056	100.0

ที่มา: ข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2533

4) การใช้การคุมกำเนิด การคุมกำเนิดเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมากต่อการเพิ่มประชากรในประเทศลักษณะทั่วไปของการใช้การคุมกำเนิดจะพบว่า กลุ่มสตรีตัวอย่างส่วนใหญ่ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ต่างใช้การคุมกำเนิด คือ ร้อยละ 62.7 และ 68.0 ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มที่ไม่ใช้การคุมกำเนิด ในเขตเทศบาลมีร้อยละ 37.3 และนอกเขตเทศบาล ร้อยละ 32.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.8

5) ภาวะเจริญพันธุ์ ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรีเป็นดัชนีวัดระดับการเจริญพันธุ์ ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์ เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 4.9 พบว่า สตรีส่วนใหญ่ในเขตเทศบาล มีบุตรเกิดรอดจำนวน 1 และ 2 คน คือ ร้อยละ 24.7 และ 30.0 ตามลำดับ เช่นเดียวกับสตรีนอกเขตเทศบาล มีบุตรเกิดรอดจำนวน 1 และ 2 คน ร้อยละ 23.1 และ 31.3 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของจำนวนบุตรเกิดรอดพบว่า สตรีนอกเขตเทศบาลมีจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ย 2.2 คน ซึ่งสูงกว่าสตรีในเขตเทศบาลที่มีจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยเท่ากับ 1.8 คน

ตารางที่ 4.8

ร้อยละของสตรีที่สมรส จำแนกตามการใช้การคุมกำเนิดและเขตที่อยู่อาศัย

การใช้การคุมกำเนิด	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้การคุมกำเนิด	7,789	62.7	6,162	68.0
ไม่ใช้การคุมกำเนิด	4,631	37.3	2,894	32.0
รวม	12,420	100.0	9,056	100.0

ที่มา: ข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2533

ตารางที่ 4.9
ร้อยละของสตรีที่สมรส จำแนกตามจำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดและเขตที่อยู่อาศัย

จำนวนบุตรเกิดรอด (คน)	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
0	2,307	18.6	929	10.3
1	3,070	24.7	2,090	23.1
2	3,723	30.0	2,839	31.3
3	2,006	16.1	1,640	18.1
4	780	6.2	830	9.2
5	286	2.3	362	4.0
6	139	1.1	197	2.2
7	63	0.5	89	1.0
8	23	0.2	43	0.5
9	10	0.1	22	0.2
10	7	0.1	10	0.1
11	4	0.0	3	0.0
12	2	0.0	1	0.0
13	-	-	1	0.0
รวม	12,420	100.0	9,056	100.0
จำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ย	1.8 คน		2.2 คน	

ที่มา: ข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2533

ผลการประมาณการฟังก์ชันของรายได้

จากแบบจำลองฟังก์ชันของรายได้ (Earning Function) ของชุดข้อมูลสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ.2533 เมื่อนำมาคำนวณพบผลของการประมาณการแบบจำลองฟังก์ชันของรายได้ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังสมการต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{TOTINC} = & -1,748.837 + 197.350 \text{ AGE} - 1.621 \text{ AGESQ} + 420.330 \text{ SCHOOL} \\ & - 1,677.634 \text{ OCCP1} + 942.720 \text{ OCCP2} + 1,522.187 \text{ OCCP3} \\ & - 3,846.110 \text{ STATUS1} - 4,579.945 \text{ STATUS2} \end{aligned}$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.81 \quad F = 18.56 \quad \text{และ } N = 3,423$$

ผลการประมาณการภาวะเจริญพันธุ์

จากผลของการประมาณการแบบจำลองฟังก์ชันของรายได้ ดังสมการดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาคำนวณหารายได้ (INCOME) ในชุดข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2533 เมื่อคำนวณหารายได้ของสตรีได้แล้ว จึงนำมาศึกษาตามแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระบางคู่มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน (Multicollinearity)² เนื่องจากเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่แล้วมีค่าค่อนข้างสูง ประมาณ 0.788 ซึ่งได้แก่ ตัวแปรจำนวนปีการศึกษาของสตรี และรายได้ของสตรี (ดูภาคผนวก ก) ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 กรณี ดังนี้

---

² เทียนฉาย กิระนันท์ , สังคมศาสตร์วิจัย. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียร์สโตร์ , 2527) , หน้า 193-195.

กรณีที่ 1 ศึกษาครบทุกตัวแปรดังแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี ที่กล่าวมาแล้ว ในบทที่ 3 ผลปรากฏว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีทิศทางความสัมพันธ์กับตัวแปรตามสอดคล้องตาม ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นตัวแปรรายได้ของสตรีและตัวแปรการใช้การคุมกำเนิด

กรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออก เนื่องจากเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจำนวนปีการศึกษากับตัวแปรรายได้ของสตรีแล้ว พบว่า ตัวแปรทั้งคู่มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน (Multicollinearity) เมื่อเลือกตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา ผลปรากฏว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีทิศทางความสัมพันธ์กับตัวแปรตามสอดคล้องตาม ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของสตรีกับจำนวนบุตรเกิดรอดเป็นไปตามทฤษฎี คือ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับภาวะเจริญพันธุ์ ยกเว้นตัวแปรการใช้การคุมกำเนิด

กรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออก เนื่องจากเกิดปัญหา ตัวแปรรายได้ของสตรีและตัวแปรจำนวนปีการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงสถิติต่อกัน ดังกล่าวแล้วในข้างต้น ผลปรากฏว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีทิศทางความสัมพันธ์กับตัวแปรตามสอดคล้องตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นตัวแปรการใช้การคุมกำเนิด

เหตุผลที่ตัวแปรการคุมกำเนิดผลการศึกษาไม่ตรงตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรเกิดรอดและการคุมกำเนิด มีค่าเป็นบวกแทนที่จะเป็นลบ อาจเป็นผลเนื่องมาจากลักษณะคำถามของการเก็บข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการคุมกำเนิดกับภาวะเจริญพันธุ์ เช่น ถามว่า เคยใช้หรือไม่เคยใช้การคุมกำเนิดหรือไม่ ซึ่งไม่ได้ถามถึงความถี่ของการใช้การคุมกำเนิด หากใช้การคุมกำเนิดสม่ำเสมอก็จะส่งผลให้ภาวะการมีบุตรลดลง

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี ในภาพรวม

จากผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีอายุระหว่าง 15-49 ปี ในภาพรวม (ตารางที่ 4.10) โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่ที่ใช้ในการศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ ถ้าหากสตรีมีอายุแตกต่างกันย่อมแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการมีบุตรแตกต่างกันด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาวะเจริญพันธุ์ได้ ทั้งนี้เพราะอายุเป็นเครื่องบ่งชี้ด้านชีวภาพ ทำให้สตรีสามารถมีบุตรในช่วงเจริญพันธุ์ (อายุประมาณ 15-49 ปี) การศึกษาครั้งนี้พบว่า จำนวนบุตรเกิดรอดจะเพิ่มขึ้นตามลำดับกับอายุสตรี และจำนวนบุตรเกิดรอดจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เมื่อสตรีมีอายุเพิ่มขึ้น และจำนวนบุตรเกิดรอดจะลดลงอย่างช้าๆ เมื่อสตรีมีอายุสูงในระดับหนึ่ง (อายุประมาณ 40 ปีขึ้นไป)

เมื่อพิจารณาจำนวนบุตรเกิดรอดกับการใช้การคุมกำเนิด พบว่า ผลการศึกษาที่ได้ไม่ตรงตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรเกิดรอดและการใช้การคุมกำเนิด มีความสัมพันธ์ในทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจเป็นผลเนื่องมาจากลักษณะคำถามของการเก็บข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ ไม่สะท้อนให้เห็นถึงการคุมกำเนิดว่ามีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

เมื่อพิจารณารายได้ของสตรีกับจำนวนบุตรเกิดรอด ในกรณีที่ 1 พบว่า รายได้ของสตรีมีทิศทางความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับจำนวนบุตรเกิดรอด ซึ่งผลที่ได้ไม่ตรงตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรรายได้ของสตรีกับตัวแปรจำนวนปีการศึกษา มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน ผู้ศึกษาจึงเลือกตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษาออกจากสมการดังในกรณีที่ 2 ผลปรากฏว่า รายได้ของสตรีมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับจำนวนบุตรเกิดรอด ซึ่งตรงตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ เมื่อสตรีมีรายได้เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ภาวะเจริญพันธุ์ลดลงหรือจำนวนการมีบุตรลดลง อันเนื่องมาจากต้องการมีบุตรที่มีคุณภาพมากกว่าการมีบุตรจำนวนมาก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง สตรีเลือกที่จะมีบุตรจำนวนน้อยลงแต่มีคุณภาพมากขึ้น เมื่อสตรีมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม รายได้ของสตรีมีอิทธิพลไม่มากนักต่อภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี แม้ว่ามีความนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ไม่สูงนัก เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่นๆ

ตารางที่ 4.10
 ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี
 อายุระหว่าง 15-49 ปี ในภาพรวม
 (ตัวแปรตาม คือ จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรี อายุระหว่าง 15-49 ปี)

ค่าคงที่และตัวแปร	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
CONSTANT	-1.411 (-7.36)**	-2.575 (-13.84)**	-1.754 (-9.51)**
AGE	0.115 (12.83)**	0.143 (15.96)**	0.127 (14.53)**
AGESQ	-3.587E-06 (-2.77)**	-5.402E-06 (-4.14)**	-4.661E-06 (-3.63)**
CU	0.556 (31.08)**	0.576 (31.85)**	0.560 (31.24)**
INCOME	4.706E-07 (6.35)**	-8.831E-07 (-22.39)**	- -
RELIG1	-0.245 (-2.20)*	-0.159 (-1.42)	-0.220 (-1.98)
RELIG2	0.643 (5.41)**	0.779 (6.50)**	0.669 (5.63)**
SCHOOL	-0.081 (-21.50)**	- -	-0.061 (-30.53)**
Adjusted R ²	0.343	0.329	0.341
F	1400.15	1501.91	1591.49
N	21,476	21,476	21,476

หมายเหตุ : 1) กรณีที่ 1 พิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออกจากสมการ และกรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออกจากสมการ

2) ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics โดย

** และ * มีระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ขึ้นไป

เมื่อพิจารณาจำนวนบุตรเกิดรอดกับศาสนาพบว่า สตรีที่นับถือศาสนาอิสลามมีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรเกิดรอดในทิศทางบวก ส่วนสตรีที่นับถือศาสนาพุทธมีความสัมพันธ์ในทางลบกับจำนวนบุตรเกิดรอด แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเลย

เมื่อพิจารณาจำนวนบุตรเกิดรอดกับจำนวนปีการศึกษาของสตรีพบว่า ให้ผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาจากกรณีที่ 1 และกรณีที่ 3 พบว่า สตรีที่มีจำนวนปีการศึกษาสูงจะมีจำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดต่ำกว่าสตรีที่มีจำนวนปีการศึกษาน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จำนวนปีการศึกษาของสตรีจะมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับจำนวนบุตรเกิดรอด เนื่องจากสตรีที่มีจำนวนปีการศึกษาสูง มีค่าเสียโอกาสของสตรีสูงขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะมีบุตรจำนวนน้อยลง และเนื่องจากอายุแรกสมรสถูกเลื่อนออกไปเพราะต้องศึกษาต่อ จึงมีผลกระทบต่ออัตราการลดลงของระยะเวลาการมีบุตร

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย

ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี อายุระหว่าง 15-49 ปี อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล (ตารางที่ 4.11 และ 4.12) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ เมื่อพิจารณาจากเขตที่อยู่อาศัย ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบผลการศึกษาคลายคลึงกับภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี ในภาพรวม กล่าวคือ

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล คือ เมื่อพิจารณาจำนวนบุตรเกิดรอดกับอายุสตรี พบว่า จำนวนบุตรเกิดรอดจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เมื่อสตรีมีอายุเพิ่มขึ้น และจำนวนบุตรเกิดรอดจะลดลงอย่างช้าๆ เมื่อสตรีมีอายุสูงในระดับหนึ่ง และหากเปรียบเทียบจำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีในเขตเทศบาลและสตรีนอกเขตเทศบาลแล้วพบว่า จำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีนอกเขตเทศบาลจะมีมากกว่าสตรีในเขตเทศบาล

เมื่อพิจารณาจำนวนบุตรเกิดรอดกับการใช้การคุมกำเนิด ผลการศึกษาจะคล้ายคลึงกับภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี ในภาพรวม คือ ผลการศึกษาไม่ตรงตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4.11
 ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี
 อายุระหว่าง 15-49 ปี ในเขตเทศบาล
 (ตัวแปรตาม คือ จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรี อายุระหว่าง 15-49 ปี)

ค่าคงที่และตัวแปร	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
CONSTANT	-1.257 (-5.34)**	-2.263 (-9.79)**	-1.547 (-6.78)**
AGE	0.114 (10.14)**	0.135 (11.92)**	0.125 (11.25)**
AGESQ	-3.886E-06 (-2.38)*	-4.927E-06 (-2.99)**	-4.771E-06 (-2.94)**
CU	0.629 (28.86)**	0.652 (29.57)**	0.633 (29.00)**
INCOME	3.831E-07 (4.90)**	-7.612E-07 (-17.04)**	- -
RELIG1	-0.278 (-2.09)*	-0.152 (-1.13)	-0.250 (-1.88)
RELIG2	0.506 (3.48)**	0.679 (4.63)**	0.536 (3.69)**
SCHOOL	-0.071 (-17.70)**	- -	-0.055 (-24.21)**
Adjusted R ²	0.349	0.333	0.348
F	833.98	886.06	947.94
N	12,420	12,420	12,420

หมายเหตุ : 1) กรณีที่ 1 พิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออกจากสมการ และกรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออกจากสมการ

2) ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics โดย

** และ * มีระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ขึ้นไป

ตารางที่ 4.12
ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี
อายุระหว่าง 15-49 ปี นอกเขตเทศบาล
(ตัวแปรตาม คือ จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรี อายุระหว่าง 15-49 ปี)

ค่าคงที่และตัวแปร	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
CONSTANT	-1.518 (-3.72)**	-2.405 (-5.96)**	-1.892 (-4.73)**
AGE	0.113 (7.62)**	0.158 (10.97)**	0.134 (9.51)**
AGESQ	-3.160E-06 (-1.50)	-6.734E-06 (-3.21)**	-5.019E-06 (-2.43)*
CU	0.460 (15.13)**	0.466 (15.23)**	0.461 (15.14)**
INCOME	8.223E-07 (4.49)**	-1.072E-06 (-13.87)**	- -
RELIG1	-0.180 (-0.93)	-0.163 (-0.84)	-0.164 (-0.85)
RELIG2	0.743 (3.67)**	0.792 (3.89)**	0.759 (3.74)**
SCHOOL	-0.105 (-11.39)**	- -	-0.067 (-17.44)**
Adjusted R ²	0.317	0.307	0.317
F	526.60	575.13	597.69
N	9,056	9,056	9,056

หมายเหตุ : 1) กรณีที่ 1 พิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออกจากสมการ และกรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออกจากสมการ

2) ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics โดย

** และ * มีระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ขึ้นไป

ข้อ นั้นคือ การใช้การคุมกำเนิดของสตรีมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับจำนวนบุตรเกิดรอด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งลักษณะดังกล่าวพบทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล

เมื่อพิจารณาจำนวนบุตรเกิดรอดกับรายได้ของสตรี ในกรณีที่ 1 พบว่า รายได้ของสตรีมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับจำนวนบุตรเกิดรอด ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล แต่เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แล้วพบว่า ตัวแปรรายได้ของสตรีและตัวแปรจำนวนปีการศึกษาของสตรีมีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน ผู้ศึกษาจึงเลือกตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษาออกจากสมการดังกรณีที่ 2 ผลปรากฏว่า รายได้ของสตรีทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับจำนวนบุตรเกิดรอด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งตรงตามทฤษฎีและงานวิจัยที่ผ่านมา กล่าวคือ ทั้งสตรีในเขตเทศบาลและสตรีนอกเขตเทศบาลที่มีรายได้สูงจะมีแนวโน้มในการมีบุตรน้อยกว่าสตรีในเขตเทศบาลและสตรีนอกเขตเทศบาลที่มีรายได้ต่ำ หรือสามารถกล่าวได้ว่า เมื่อสตรีมีรายได้เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำลงหรือจำนวนการมีบุตรจะลดลง แต่สตรีในเขตเทศบาลมีจำนวนบุตรลดลงมากกว่าในกรณีของสตรีนอกเขตเทศบาล แสดงว่า สตรีในเขตเทศบาลเลือกที่มีบุตรจำนวนน้อยลงแต่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของบุตรมากกว่าสตรีนอกเขตเทศบาล อย่างไรก็ตาม ค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้ไม่สูงมาก แสดงให้เห็นว่า รายได้ของสตรีมีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ไม่มากนัก แม้ว่าจะมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณาจำนวนบุตรเกิดรอดกับศาสนา พบว่า สตรีที่นับถือศาสนาอิสลามมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับจำนวนบุตรเกิดรอด สตรีที่นับถือศาสนาอิสลามที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจะมีจำนวนบุตรเกิดรอดต่ำกว่าสตรีที่นับถือศาสนาอิสลามที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ส่วนกรณีของสตรีที่นับถือศาสนาพุทธพบว่า สตรีที่นับถือศาสนาพุทธมีความสัมพันธ์ในทางลบกับภาวะเจริญพันธุ์ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาจำนวนบุตรเกิดรอดกับจำนวนปีการศึกษาของสตรี ในกรณีที่ 1 และกรณีที่ 3 พบว่า สตรีในเขตเทศบาลและสตรีนอกเขตเทศบาลที่มีจำนวนปีการศึกษาสูงจะมีจำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดต่ำกว่าสตรีในเขตเทศบาลและสตรีนอกเขตเทศบาลที่มีจำนวนปีการศึกษาน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก สตรีในเขตเทศบาลและสตรีนอกเขตเทศบาลที่มีการศึกษา

สูง มีค่าเสียโอกาสในการทำงานสูง จึงมีบุตรจำนวนน้อยลงมากกว่าสตรีในเขตเทศบาลและสตรีนอกเขตเทศบาลที่มีการศึกษาต่ำกว่า แต่สตรีในเขตเทศบาลจะมีจำนวนบุตรลดลงมากกว่าสตรีนอกเขตเทศบาล

เมื่อทดสอบโดยใช้ Chow test³ เพื่อดูว่าโครงสร้างของแบบจำลองหรือพฤติกรรมการมีบุตรของสตรีในเขตเทศบาลและสตรีนอกเขตเทศบาลเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ผลที่ได้พบว่าค่า F ที่ได้จากการคำนวณมีค่ามากกว่า ค่า F จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01⁴ ซึ่งแสดงว่าภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีในเขตเทศบาลมีโครงสร้างที่แตกต่างจากภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีนอกเขตเทศบาล

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัยและกลุ่มอายุสตรี

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีในเขตเทศบาลกับสตรีนอกเขตเทศบาลในทุกกลุ่มอายุ แยกตามเขตที่อยู่อาศัยและกลุ่มอายุ คือ อายุ 15-24 ปี, 25-34 ปี และ 35-49 ปี ผลปรากฏว่า จำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีนอกเขตเทศบาลจะมีมากกว่าสตรีในเขตเทศบาล ในทุกกลุ่มอายุ

เมื่อพิจารณาภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีทั้ง 3 กลุ่มอายุ พบว่า มีเพียงการคุมกำเนิดของสตรี รายได้ของสตรี และจำนวนปีการศึกษาของสตรี เท่านั้น ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะพบในทุกกรณี แสดงให้เห็นว่า การคุมกำเนิด รายได้ของสตรี และจำนวนปีการศึกษามีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีทุกกลุ่มอายุ อย่างไรก็ตาม การคุมกำเนิดของสตรี นั้นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับจำนวนบุตรเกิดรอด ให้ผลขัดแย้งกับงานวิจัยที่ผ่านมา

---

³ Robert S. Pindyck Daniel L. Rubinfeld , *Econometric Models and Economic Forecasts* (Mc Graw-Hill international editions , 1998) .

⁴ รายละเอียดในการคำนวณดูได้จาก ภาคผนวก ข

เช่นเดียวกับกรณีอื่นๆที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และยังพบว่า เมื่อสตรีมีรายได้เพิ่มขึ้น มีผลให้สตรีอายุ 35-49 ปีมีจำนวนบุตรลดลงมากที่สุด รองลงมา คือ สตรีอายุ 25-34 ปีและสตรีอายุ 15-24 ปี ตามลำดับ และถ้าสตรีมีการศึกษาสูงขึ้น จะทำให้สตรีอายุ 25-34 ปีมีจำนวนบุตรลดลงมากที่สุด เนื่องจากสตรีอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการมีบุตรเพราะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการศึกษาต่อ รองลงมา คือ สตรีอายุ 35-49 ปี และสตรีอายุ 15-24 ปี ตามลำดับ

เมื่อแยกพิจารณาเฉพาะแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี อายุระหว่าง 15-24 ปี (ดูตารางที่ 4.13 - 4.15) รวมทุกเขตที่อยู่อาศัย ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ตามลำดับ แล้วในกรณีที่ 2 จะพบว่า ถ้ารายได้ของสตรีเพิ่มขึ้น จำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีในเขตเทศบาลอายุ 15-24 ปี ลดลงมากกว่าจำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีนอกเขตเทศบาล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง สตรีในเขตเทศบาล อายุ 15-24 ปี เลือกมีบุตรจำนวนน้อยลงแต่มีคุณภาพมากขึ้นและยินดีที่จะใช้จ่ายในตัวบุตรเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้สูงขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนบุตรน้อยกว่าสตรีนอกเขตเทศบาล ส่วนปัจจัยอื่นๆ ไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่า รายได้ของสตรีเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ส่วนกรณีที่ 3 จำนวนปีการศึกษาของสตรีมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับภาวะเจริญพันธุ์ แสดงว่า จำนวนปีการศึกษาเพิ่มขึ้น มีค่าเสียโอกาสของสตรีอันเนื่องมาจากการศึกษาก็จะสูงขึ้นด้วย ทำให้จำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีในเขตเทศบาลลดต่ำกว่าจำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีนอกเขตเทศบาล

เมื่อทำการทดสอบด้วย Chow Test ปรากฏว่า ค่า F ที่ได้จากการคำนวณมีค่ามากกว่า ค่า F จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01⁵ แสดงว่า ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีในเขตเทศบาลที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี มีโครงสร้างภาวะเจริญพันธุ์แตกต่างจากภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีสตรีนอกเขตเทศบาล

เมื่อพิจารณาดูตารางที่ 4.16 - 4.18 ซึ่งเป็นตารางแสดงผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี อายุระหว่าง 25-34 ปี รวมทุกเขตที่อยู่อาศัย ในเขตเทศบาลและนอก

⁵รายละเอียดในการคำนวณดูได้จาก ภาคผนวก ข

ตารางที่ 4.13
 ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี
 อายุระหว่าง 15-24 ปี รวมทุกเขตที่อยู่อาศัย
 (ตัวแปรตาม คือ จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรี อายุระหว่าง 15-24 ปี)

ค่าคงที่และตัวแปร	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
CONSTANT	-0.326 (-0.26)	-9.23 (-0.73)	-0.527 (-0.42)
AGE	3.353E-06 (0.003)	-0.005 (-0.04)	0.001 (0.01)
AGESQ	0.002 (0.78)	0.002 (0.91)	0.002 (0.85)
CU	0.387 (12.96)**	0.401 (13.12)**	0.387 (12.92)**
INCOME	6.460E-07 (4.33)**	-6.310E-07 (-6.15)**	- -
RELIG1	0.090 (0.37)	0.068 (0.27)	0.095 (0.39)
RELIG2	0.449 (1.79)	0.479 (1.87)	0.457 (1.82)
SCHOOL	-0.079 (-11.56)**	- -	-0.057 (-12.39)**
Adjusted R ²	0.196	0.157	0.191
F	83.79	73.09	92.47
N	2,721	2,721	2,721

หมายเหตุ : 1) กรณีที่ 1 พิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออกจากสมการ และกรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออกจากสมการ

2) ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics โดย

** และ * มีระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ขึ้นไป

ตารางที่ 4.14
ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี
อายุระหว่าง 15-24 ปี ในเขตเทศบาล
(ตัวแปรตาม คือ จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรี อายุระหว่าง 15-24 ปี)

ค่าคงที่และตัวแปร	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
CONSTANT	0.578 (0.32)	0.057 (0.03)	0.449 (0.25)
AGE	-0.066 (-0.39)	-0.069 (-0.40)	-0.067 (-0.39)
AGESQ	0.004 (0.92)	0.004 (0.96)	0.004 (0.96)
CU	0.323 (7.99)**	0.337 (8.15)**	0.322 (7.94)**
INCOME	5.083E-07 (2.87)**	-5.045E-07 (-3.93)**	- -
RELIG1	-0.064 (-0.20)	-0.023 (-0.07)	-0.056 (-0.18)
RELIG2	0.398 (1.19)	0.492 (1.44)	0.413 (1.23)
SCHOOL	-0.068 (-8.13)**	- -	-0.051 (-8.58)**
Adjusted R ²	0.148	0.110	0.143
F	33.55	27.69	36.99
N	1,505	1,505	1,505

หมายเหตุ : 1) กรณีที่ 1 พิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออกจากสมการ และกรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออกจากสมการ

2) ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics โดย

** และ * มีระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ขึ้นไป

ตารางที่ 4.15
 ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี
 อายุระหว่าง 15-24 ปี นอกเขตเทศบาล
 (ตัวแปรตาม คือ จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรี อายุระหว่าง 15-24 ปี)

ค่าคงที่และตัวแปร	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
CONSTANT	-1.703 (-0.98)	-1.837 (-1.03)	-1.840 (-1.05)
AGE	0.064 (0.39)	0.059 (0.36)	0.069 (0.42)
AGESQ	6.223E-06 (0.16)	0.001 (0.33)	8.661E-06 (0.22)
CU	0.469 (10.62)**	0.480 (10.60)**	0.471 (10.61)**
INCOME	1.019E-06 (3.52)**	-8.589E-07 (-5.04)**	- -
RELIG1	0.312 (0.83)	0.160 (0.42)	0.291 (0.77)
RELIG2	0.607 (1.59)	0.490 (1.25)	0.584 (1.52)
SCHOOL	-0.105 (-7.93)**	- -	-0.067 (-8.75)**
Adjusted R ²	0.215	0.215	0.215
F	42.16	37.77	46.48
N	1,216	1,216	1,216

หมายเหตุ : 1) กรณีที่ 1 พิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออกจากสมการ และกรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออกจากสมการ

2) ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics โดย

** และ * มีระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ขึ้นไป

ตารางที่ 4.16
 ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี
 อายุระหว่าง 25-34 ปี รวมทุกเขตที่อยู่อาศัย
 (ตัวแปรตาม คือ จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรี อายุระหว่าง 25-34 ปี)

ค่าคงที่และตัวแปร	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
CONSTANT	-2.926 (-2.28)*	-3.894 (-2.99)**	-3.443 (-2.69)**
AGE	0.207 (2.39)*	0.222 (2.52)**	0.229 (2.63)**
AGESQ	-0.002 (-1.24)	-0.002 (-1.18)	-0.002 (-1.39)
CU	0.576 (25.25)**	0.602 (26.05)**	0.579 (25.320)**
INCOME	5.523E-07 (6.23)**	-7.128E-07 (-14.57)**	- -
RELIG1	-0.266 (-2.02)*	-0.217 (-1.62)	-0.250 (-1.89)
RELIG2	0.694 (4.87)**	0.782 (5.41)**	0.710 (4.97)**
SCHOOL	-0.076 (-16.99)**	- -	-0.052 (-21.61)**
Adjusted R ²	0.229	0.206	0.226
F	349.90	347.94	392.75
N	9,376	9,376	9,376

หมายเหตุ : 1) กรณีที่ 1 พิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออกจากสมการ และกรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออกจากสมการ
 2) ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics โดย
 ** และ * มีระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ขึ้นไป

ตารางที่ 4.17
 ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี
 อายุระหว่าง 25-34 ปี ในเขตเทศบาล
 (ตัวแปรตาม คือ จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรี อายุระหว่าง 25-34 ปี)

ค่าคงที่และตัวแปร	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
CONSTANT	-2.647 (-1.63)	-3.417 (-2.07)*	-3.132 (-1.94)
AGE	0.187 (1.70)	0.193 (1.72)	0.208 (1.89)
AGESQ	-0.001 (-0.76)	-0.001 (-0.66)	-0.002 (-0.88)
CU	0.607 (21.59)**	0.638 (22.38)**	0.610 (21.64)**
INCOME	5.001E-07 (5.22)**	-5.384E-07 (-9.27)**	- -
RELIG1	-0.253 (-1.43)	-0.169 (-0.94)	-0.239 (-1.35)
RELIG2	0.412 (2.13)*	0.530 (2.70)**	0.425 (2.19)*
SCHOOL	-0.066 (-13.55)**	- -	-0.045 (-15.58)**
Adjusted R ²	0.222	0.196	0.218
F	191.94	186.96	214.41
N	5,346	5,346	5,346

หมายเหตุ : 1) กรณีที่ 1 พิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออกจากสมการ และกรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออกจากสมการ

2) ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics โดย

** และ * มีระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ขึ้นไป

ตารางที่ 4.18
ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี
อายุระหว่าง 25-34 ปี นอกเขตเทศบาล
(ตัวแปรตาม คือ จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรี อายุระหว่าง 25-34 ปี)

ค่าคงที่และตัวแปร	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
CONSTANT	-3.427 (-1.66)	-4.292 (-2.06)*	-3.943 (-1.91)
AGE	0.220 (1.59)	0.261 (1.86)	0.250 (1.80)
AGESQ	-0.002 (-0.96)	-0.002 (-1.01)	-0.002 (-1.05)
CU	0.549 (14.38)**	0.558 (14.44)**	0.549 (14.33)**
INCOME	8.380E-07 (4.04)**	-9.791E-07 (-11.23)**	- -
RELIG1	-0.251 (-1.27)	-0.218 (-1.09)	-0.226 (-1.15)
RELIG2	0.904 (4.28)**	0.960 (4.50)**	0.927 (4.38)**
SCHOOL	-0.099 (-9.64)**	- -	-0.062 (-14.31)**
Adjusted R ²	0.190	0.171	0.187
F	118.98	119.96	133.13
N	4,030	4,030	4,030

หมายเหตุ : 1) กรณีที่ 1 พิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออกจากสมการ และกรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออกจากสมการ

2) ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics โดย

** และ * มีระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ขึ้นไป

เขตเทศบาล ตามลำดับ ในกรณีที่ 2 พบว่า รายได้ของสตรีและสตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม เท่านั้นที่มีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.01 อย่างไรก็ตาม ถ้ารายได้ของสตรีเพิ่มขึ้นในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล จะทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีในเขตเทศบาลที่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี จะลดลงมากกว่าภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีนอกเขตเทศบาล แสดงว่า สตรีในเขตเทศบาลที่มีอายุ 25-34 ปี ให้ความสำคัญกับคุณภาพบุตรมากกว่าจำนวนการมีบุตร พบว่า ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตเทศบาลต่ำกว่าภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่นับถือศาสนาอิสลามนอกเขตเทศบาล แสดงให้เห็นว่า รายได้ของสตรี และศาสนา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี ส่วนกรณีที่ 3 จำนวนปีการศึกษาของสตรีมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับภาวะเจริญพันธุ์ แต่จำนวนปีการศึกษาที่เพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีในเขตเทศบาลลดต่ำกว่าภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีนอกเขตเทศบาล นั่นคือ อันธอาจจะเนื่องมาจากต้นทุนค่าเสียโอกาสของสตรีในเขตเทศบาลที่มีอายุ 25-34 ปี สูงกว่าต้นทุนค่าเสียโอกาสของสตรีนอกเขตเทศบาล

เมื่อทำการทดสอบด้วย Chow Test ปรากฏว่า ค่า F ที่ได้จากการคำนวณมีค่ามากกว่า ค่า F จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01⁶ แสดงว่า ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีในเขตเทศบาลที่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มีโครงสร้างที่แตกต่างจากภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีนอกเขตเทศบาล

เมื่อพิจารณาตารางที่ 4.19 - 4.21 ซึ่งเป็นตารางแสดงผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี อายุระหว่าง 35-49 ปี รวมทุกเขตที่อยู่อาศัย ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ตามลำดับ ในกรณีที่ 2 พบว่า รายได้สตรีและสตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม เท่านั้นที่มีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.01 หากรายได้ของสตรีเพิ่มขึ้น ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีในเขตเทศบาลที่มีอายุระหว่าง 35-49 ปี จะลดลงมากกว่าภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีนอกเขตเทศบาล ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเหมือนกับกรณีของสตรีในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี และ 25-34 ปี ดังที่กล่าวมาแล้ว และพบว่า ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตเทศบาลต่ำกว่าภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่นับถือศาสนาอิสลามนอกเขตเทศบาล แสดงให้

---

⁶ รายละเอียดในการคำนวณดูได้จาก ภาคผนวก ข

ตารางที่ 4.19
 ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี
 อายุระหว่าง 35-49 ปี รวมทุกเขตที่อยู่อาศัย
 (ตัวแปรตาม คือ จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรี อายุระหว่าง 35-49 ปี)

ค่าคงที่และตัวแปร	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
CONSTANT	0.982 (0.61)	0.231 (0.14)	0.822 (0.51)
AGE	1.551E-06 (0.002)	0.006 (0.08)	0.003 (0.05)
AGESQ	0.001 (1.13)	0.001 (1.20)	0.001 (1.12)
CU	0.606 (18.22)**	0.617 (18.43)**	0.609 (18.32)**
INCOME	4.037E-07 (2.83)**	-1.076E-06 (-15.54)**	- -
RELIG1	-0.302 (-1.45)	-0.142 (-0.68)	-0.264 (-1.27)
RELIG2	0.727 (3.27)**	0.946 (4.24)**	0.767 (3.46)**
SCHOOL	-0.088 (-11.84)**	- -	-0.070 (-19.42)**
Adjusted R ²	0.151	0.138	0.150
F	209.10	215.73	237.64
N	9,379	9,379	9,379

หมายเหตุ : 1) กรณีที่ 1 พิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออกจากสมการ และกรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออกจากสมการ

2) ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics โดย

** และ * มีระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ขึ้นไป

ตารางที่ 4.20
 ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี
 อายุระหว่าง 35-49 ปี ในเขตเทศบาล
 (ตัวแปรตาม คือ จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรี อายุระหว่าง 35-49 ปี)

ค่าคงที่และตัวแปร	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
CONSTANT	1.289 (0.66)	0.786 (0.40)	1.202 (0.61)
AGE	-0.005 (-0.05)	-0.009 (-0.09)	-0.004 (-0.04)
AGESQ	0.001 (0.95)	0.001 1.09	0.001 (0.96)
CU	0.758 (19.32)**	0.773 (19.54)**	0.761 (19.41)**
INCOME	2.606E-07 (1.81)	-9.972E-07 (-13.51)**	- -
RELIG1	-0.333 (-1.51)	-0.153 (-0.69)	-0.302 (-1.38)
RELIG2	-0.077 (-10.15)**	0.879 (3.62)**	0.678 (2.81)**
SCHOOL	-5.580E-06 (-0.82)	- -	-0.065 (-16.89)**
Adjusted R ²	0.169	0.153	0.168
F	142.11	145.05	161.87
N	5,569	5,569	5,569

หมายเหตุ : 1) กรณีที่ 1 พิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออกจากสมการ และกรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออกจากสมการ

2) ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics โดย

** และ * มีระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ขึ้นไป

ตารางที่ 4.21
ผลการประมาณการแบบจำลองภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี
อายุระหว่าง 35-49 ปี นอกเขตเทศบาล
(ตัวแปรตาม คือ จำนวนบุตรเกิดรอดทั้งหมดของสตรี อายุระหว่าง 35-49 ปี)

ค่าคงที่และตัวแปร	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
CONSTANT	1.025 (0.37)	0.501 (0.18)	0.815 (0.29)
AGE	0.009 (0.07)	0.036 (0.27)	0.020 (0.16)
AGESQ	9.583E-06 (0.61)	8.150E-06 (0.51)	8.854E-06 (0.56)
CU	0.384 (6.50)**	0.385 (6.50)**	0.384 (6.52)**
INCOME	8.560E-07 (2.12)*	-1.209E-06 (-7.85)**	- -
RELIG1	-0.163 (-0.35)	-0.129 (-0.27)	-0.147 (-0.31)
RELIG2	0.815 (1.67)	0.893 (1.83)	0.833 (1.71)
SCHOOL	-0.115 (-5.53)**	- -	-0.075 (-9.39)**
Adjusted R ²	0.098	0.091	0.097
F	52.45	55.14	59.25
N	3,810	3,810	3,810

หมายเหตุ : 1) กรณีที่ 1 พิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 ตัดตัวแปรจำนวนปีการศึกษา (SCHOOL) ออกจากสมการ และกรณีที่ 3 ตัดตัวแปรรายได้ของสตรี (INCOME) ออกจากสมการ

2) ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-statistics โดย

** และ * มีระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ขึ้นไป

เห็นว่า รายได้ของสตรี และศาสนา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี อายุระหว่าง 35-49 ปี ส่วนกรณีที่ 3 จำนวนปีการศึกษาของสตรีมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับภาวะเจริญพันธุ์ เช่นเดียวกับกรณีอื่นๆ

เมื่อทำการทดสอบด้วย Chow Test ปรากฏว่า ค่า F ที่ได้จากการคำนวณมีค่ามากกว่า ค่า F จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01⁷ แสดงว่า ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีในเขตเทศบาลที่มีอายุระหว่าง 35-49 ปี มีโครงสร้างที่แตกต่างจากภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีนอกเขตเทศบาล

---

⁷รายละเอียดในการคำนวณดูได้จาก ภาคผนวก ข

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ในงานวิจัยนี้เปรียบเทียบกับงานวิจัยอื่น ๆ

ผลจากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อจำแนกตามประเภทของปัจจัย สามารถจะสรุปผลได้ดังนี้ (ดูตารางที่ 4.22)

1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของสตรี จะมีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่มีรายได้สูงจะมีจำนวนบุตรน้อยกว่าสตรีที่มีรายได้ต่ำ กล่าวคือ รายได้ของสตรีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับภาวะเจริญพันธุ์ และผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สตรีในเขตและสตรีนอกเขตเทศบาลในทุกกลุ่มอายุ ที่มีรายได้สูงจะมีแนวโน้มในการมีบุตรจำนวนน้อยกว่าสตรีในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งให้เห็นว่า ต้นทุนเสียโอกาสของสตรีในเขตเทศบาล ทุกกลุ่มอายุค่อนข้างสูงและสตรีในเขตเทศบาลเลือกมีบุตรจำนวนน้อย แต่มีคุณภาพ และยินดีที่จะจ่ายในบุตรเพิ่มขึ้น เมื่อสตรีมีรายได้สูงขึ้น จึงมีจำนวนบุตรต่ำกว่าสตรีนอกเขตเทศบาล ทุกกลุ่มอายุ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Assaf Razin and Efraim⁸ และ Sadka Freedman Deborah⁹ ที่ชี้ให้เห็นว่าเมื่อประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือมีรายได้สูงขึ้น จะส่งผลให้ภาวะเจริญพันธุ์ลดลงและค่าใช้จ่ายในบุตร เช่น ค่าใช้จ่ายในการศึกษา การดูแลสุขภาพของบุตร ฯลฯ จะสูงตามไปด้วย

2) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ จำนวนปีการศึกษาของสตรี เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของสตรีที่สูงขึ้นจะนำไปสู่การตัดสินใจและโอกาสในการทำงานเพิ่มขึ้น รวมทั้งทำให้ช่วงเวลาในการสมรสถูกเลื่อนออกไป ซึ่งจะส่งผลต่อระยะเวลาการมีบุตรและจำนวนการมีบุตร โดยทั่วไประดับการศึกษาของสตรีถูกเลื่อนออกไป จะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับจำนวนบุตรเกิดรอด การศึกษาครั้งนี้ พบว่า สตรีในเขตเทศบาล ทุกกลุ่มอายุ ที่มีจำนวนปีการศึกษาสูงจะมีจำนวนบุตร

⁸ Assaf Razin and Efraim Sadka, "Number and Quality of Children", *Population Economics* (Cambridge: MIT Press, 1995), pp. 13-21.

⁹ Freedman Deborah, "The Relation of Economic Status to Fertility", *American economics Review* 53(1963), pp. 414-426.

ตารางที่ 4.22 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ในภรรยาเมื่อเปรียบเทียบกับภรรยาอื่น ๆ

ปัจจัย	เครื่องหมายที่คาดหวัง	ในภาพรวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวมทุกเขตที่อยู่อาศัย			ในเขตเทศบาล			นอกเขตเทศบาล		
					15-24 ปี	25-34 ปี	35-49 ปี	15-24ปี	25-34ปี	35-49ปี	15-24ปี	25-34ปี	35-49ปี
อายุของสตรี	+	+	+	+	(-)	+	(+)	(-)	(+)	(-)	(+)	(+)	(+)
อายุสตรียกกำลังสอง	-	-	-	-	(+)	(-)	(+)	(+)	(-)	(+)	(+)	(-)	(+)
การใช้การคุมกำเนิด	-	+	+	+	(+)	+	+	+	+	+	+	+	+
รายได้ของสตรี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สตรีนับถือศาสนาพุทธ	-	(-)	(-)	(-)	(+)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(+)	(-)	(-)
สตรีนับถือศาสนาอิสลาม	+	+	+	+	(+)	+	+	(+)	+	+	(+)	+	(+)

ที่มา: จากตารางที่ 4.10 - 4.21

- หมายเหตุ:
1. เครื่องหมายบวก (+) คือ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับภาวะเจริญพันธุ์
  2. เครื่องหมายลบ (-) คือ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับจำนวนบุตรเกิดรอด
  3. เครื่องหมาย ( ) คือ ปัจจัยที่ไม่มีนัยสำคัญ
  4. ผลการศึกษาจากกรณีที่ 2 ไม่มีตัวแปรจำนวนปีการศึกษา

ต่ำกว่าสตรีนอกเขตเทศบาล ทุกกลุ่มอายุ ทั้งนี้เพราะสตรีในเขตเทศบาล ทุกกลุ่มอายุ ที่มีการศึกษาสูง มีต้นทุนค่าเสียโอกาสค่อนข้างสูง จำนวนบุตรจึงต่ำกว่าสตรีนอกเขตเทศบาล ทุกกลุ่มอายุ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สนับสนุนผลการศึกษารอง เกื้อ วงศ์บุญสิน และวีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์¹⁰ ที่ได้ศึกษาภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีไทยในชนบท ศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง ชาวนา ชาวไร่ และชาวประมง พบว่า สตรีที่มีระดับการศึกษาสูงมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่ำกว่าสตรีที่มีระดับการศึกษาต่ำ ทั้งในหมู่บ้านประมงและหมู่บ้านชานาชาวไร่

สำหรับกรณีของศาสนา การศึกษาในครั้งนี้สรุปได้ว่า สตรีที่นับถือศาสนาอิสลามมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนการมีบุตร และสตรีนับถือศาสนาอิสลามในเขตเทศบาลจะมีจำนวนบุตรต่ำกว่าสตรีที่นับถือศาสนาอิสลามนอกเขตเทศบาล ส่วนสตรีที่นับถือศาสนาพุทธ มีความสัมพันธ์เชิงลบแต่ไม่มีนัยสำคัญในทางสถิติ

3) ปัจจัยทางประชากร จากการศึกษาตัวแปร อายุของสตรีและอายุสตรียกกำลังสอง พบว่า จำนวนบุตรเกิดรอดจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เมื่อสตรีอายุเพิ่มขึ้น และจำนวนบุตรเกิดรอดจะลดลงอย่างช้าๆ เมื่อสตรีมีอายุถึงระดับหนึ่ง (อายุประมาณ 40 ปี) เมื่อเปรียบเทียบจำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีในเขตและสตรีนอกเขตเทศบาล พบว่า จำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีนอกเขตเทศบาลจะมีมากกว่าสตรีในเขตเทศบาล

4) ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ การคุมกำเนิดของสตรี เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลโดยตรงต่อการกำหนดภาวะเจริญพันธุ์ เพราะการใช้การคุมกำเนิดเป็นวิธีที่จำกัดจำนวนการมีบุตรหรือกำหนดระยะเวลาว่างเว้นจากการมีบุตรได้ ผลการวิจัยส่วนใหญ่ พบว่า การใช้การคุมกำเนิดของสตรีมีความสัมพันธ์ทางลบกับจำนวนบุตรเกิดรอด แต่การศึกษาครั้งนี้ให้ผลการศึกษาที่ตรงกันข้ามกับ

---

¹⁰ เกื้อ วงศ์บุญสิน และ วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์, ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีไทยในชนบท: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชานา ชาวไร่และชาวประมง เอกสารวิจัยที่ 6 (กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2524), หน้า 38.

ทฤษฎีและงานวิจัยที่ผ่านมา กล่าวคือ การคุมกำเนิดมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกับจำนวนบุตร
เกิดรอด ทั้งนี้อาจจะเป็นผลเนื่องมาจากลักษณะคำถามของการเก็บข้อมูลสำมะโนประชากร
และเคหะ ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการคุมกำเนิดกับการมีบุตร เช่น
ถามว่าเคยใช้หรือไม่เคยใช้การคุมกำเนิดหรือไม่ ซึ่งไม่ได้ถามถึงความสม่ำเสมอหรือความต่อ
เนื่องในการคุมกำเนิด